

בלבבי

דע את חלקך

ותן חלקנו

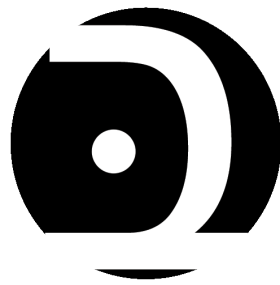
א

התכלית
לדבוק
בחלקו

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמנים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

- ב' בירורים בתחילת תהליך - מה מחפש ומה מניע החיפוש.....ב
- מנהגו של עולם - חיפוש להתקדם בחייםב
- חיפושם של רוב בני האדם - התקדמות חומרית.....ב
- שאיפות בני האדם הם לפי רוחב תפיסתם והכרת כוחות נפשם.....ב
- מושכל ראשון - לכל אחד צריכה להיות שאיפה אחרת.....ג
- הגדרת פנימיות העבודה - להיות מי שהוא באמת.....ג
- דבקות שונה בקב"ה לכל נבדא.....ד
- האני האמיתי - דבוק בקב"ה.....ד
- אי השגת חלקו בתורה - אינו מי שהוא.....ה
- גילוי מידותיו הטובות - מידותיו שלו.....ו
- דבקות בהווית הקב"ה מתוך הוויתנו שלנו.....ז
- מי שהוא - חלק אלוק ממעל.....ז
- המניעות להגיע להיות מי שהוא - חוסר ידיעה ורצונות שאינם אמיתיים.....ח
- שימוש בכוחות חיצוניים להגיע להוויתנו - מתוך שלא לשמה בא לשמה.....ח
- קנאה - רצון לקנין דברים שאינם שייכים לו.....ט
- הכרה שכלית והסכמה נפשית להיות מי שהוא.....ט
- הסכמה נפשית - הסרת חצי מהבעיות בעולם הפנימי.....י
- תוצאת ההסכמה הנפשית - שקט עמוק בנפש ועוררות אור הנשמה.....י

ב' בירורים בתחילת תהליך - מה מחפש ומה מניע החיפוש

כאשר האדם נכנס לתהליך על מנת להשיג דבר מה, עליו לברר תחילה מה הוא מחפש, ולכל הפחות צריך שיהיה לו ברור מהו המניע של החיפוש.

אם כן, החלק הראשון של הבירור הוא - מה הוא מחפש. והחלק השני - מהו המניע של החיפוש שאותו הוא מחפש. אמנם, הדבר יכול להשתנות תוך כדי תהליך החיפוש.

נעמוד תחילה על החלק הראשון, במהות הבירור שהאדם צריך לברר בתחילת דרכו - מה הוא מחפש.

מנהגו של עולם - חיפוש להתקדם בחיים

רוב רובם של בני אדם מחפשים דרכים להתקדם בחיים, כך הוא מנהגו של עולם.

האדם מקטנותו נכנס ללמוד, על דרך כלל זה לא מרצונו, כלשון חז"ל: 'כתינוק הבורח מבית הספר', כלומר, הוא הולך לשם בעל כרחו, ולכן הוא מחפש לברוח. אבל לאחר מכן, כאשר האדם גדל, הוא נעשה יותר בר-דעת, והוא מכיר יותר את מציאות החיים ואת צרכי העולם, ואז הוא מחפש דרך להתקדם בחיים.

חיפושם של רוב בני האדם - התקדמות חומרית

אלא שרוב רובם של בני האדם רואים לנגד עיניהם עולם חומרי, גשמי. ולכן ההתקדמות שהם מחפשים זוהי התקדמות חומרית, גשמית. כתולדה מכך, רובם של בני אדם מחפשים להיכנס לתהליכים שונים, הם מחפשים דרכים איך להשיג מקצוע, איך להשיג פרנסה, וכן על זה הדרך.

מאידך, יש בני אדם שהשאיפות שלהם הם בסגנון שונה לחלוטין. הם מחפשים כבוד, שליטה, ולא רק כבוד ושליטה רגועים, אלא להגיע לכל מיני מקומות שבהם יש כבוד ושליטה, והם בונים תהליכים רחבים לשם כך. דבר זה לא מצוי אצל רוב בני האדם.

רוב בני האדם מחפשים השגות חומריות, מקצוע, פרנסה, וכיו"ב. זה קיים באומות העולם, וגם בעם ישראל. לעומת זאת, מיעוט בני האדם מחפשים איך להגיע לרובד פנימי יותר.

שאיפות בני האדם הם לפי רוחב תפיסתם והנרת נוחות נפשם

כאשר יוצאים מהתפיסה החיצונית ונכנסים לתפיסה הפנימית, אז מתחיל חיפוש של תהליך פנימי. מה היעד, מה התכלית, ולהיכן האדם רוצה להגיע.

'סוף מעשה במחשבה תחילה'. כבר מתחילה צריך שיהיה מונח במחשבה היכן הוא ה'סוף מעשה' - להיכן רוצים להגיע.

ברור הדבר, שכל אחד לפי דעתו שלו, לפי ערכו ולפי תפיסתו - כך הם המושגים שיש לו, ולפי זה תהיה רמת השאיפות שלו. שאיפותיו של כל אדם תהיינה במקביל להבנה שלו, לפי כוחות נפשו, כפי מה שהוא מבין להיכן הוא יכול להגיע.

דבר זה נבנה בשני החלקים שהוזכרו. החלק הראשון - העמדת יעדים לפי רוחב דעתו, לפי תפיסתו ולפי השגתו. ובמקביל - לפי הכרתו את כוחות הנפש שלו, הוא משער האם הוא מסוגל לעמוד באותם יעדים, או שזה למעלה מהשגתו, ובצירוף של שני החלקים האלה, הוא מנסה להיכנס לתהליך של חיים.

ישנם בני אדם שמעמידים שאיפות בג' עמודים שהעולם עומד: תורה, עבודה, וגמילות חסדים. כל אחד ואחד לפי התפיסה שלו בתורה, ולפי התפיסה שלו בעבודה, היא התפילה, ולפי התפיסה שלו בגמילות חסדים, כך הוא מעמיד את אותם השאיפות. מאידך, יש בני אדם שמעמידים שאיפות בתיקון המידות - קנין מידות טובות, להרבות במעשים טובים, וכן על זה הדרך, סוגים רבים מאד של שאיפות.

מי שרוצה לקבל מושגים, יכול להתבונן ולראות בספרי הקדמונים. ישנם ספרים שהתחברו על קבלות שקיבלו רבותינו, כדוגמת פנקס הקבלות של קלם, ועוד רבים כיו"ב. בספרים אלו אפשר לראות כיצד כל אחד הלך במהלך אחר, מזווית אחרת, בצורה אחרת, בקבלות אחרות, ובשאיפות אחרות, כל אחד כפי שאיפותיו להיכן הוא רוצה להגיע. זהו דבר שאפשר לראותו במוחש.

מושכל ראשון - לכל אחד צריכה להיות שאיפה אחרת

נתבונן ונבין. מהו המבט הנכון שאליו האדם צריך לשאוף בתחילת דרכו, כאשר הוא נמצא בתחילת השאיפה שלו להתקדם פנימה, האם עליו לשאוף לדעת את כל התורה כולה, או שמא להיות אוהב שלום ורודף שלום כאהרן הכהן, או שעליו לשמור פיו ולשונו מכל נדנוד של אבק לשון הרע? ודאי שכל הדברים האלה הם נכונים, ואפשר להוסיף עוד כהנה רבות.

מהי באמת ההגדרה השווה לכל נפש - שאליה האדם צריך לשאוף?

לכאורה, במושכל ראשון נראה שאין הגדרה שווה לכל נפש. כי הרי לכל אדם יש כוחות אחרים, יכולות אחרות, ולפי זה השאיפה שלו צריכה להיות שונה. זהו אכן מבט אמיתי.

אבל נראה בע"ה להתבונן ולחדד את הדברים. נגדיר את ההגדרה, ולאט לאט נפתח אותה.

הגדרת פנימיות העבודה - להיות מי שהוא באמת

ההגדרה היא ברורה ופשוטה.

הקב"ה ברא נבראים. הוא ית' ברא דומם, צומח, חי ומדבר. בתוך הדומם פרטים רבים. בתוך הצומח פרטים רבים. וכן בתוך הבעל חי. כן על זה הדרך באדם - פרצופיהם שונים, דעותיהם שונות, אין בריה דומה לחברתה כדברי חז"ל.

מהי אם כן עבודת האדם?

כל העבודה של האדם היא - להיות מי שהוא באמת! זוהי ההגדרה הפנימית של כל העבודה. בלשון חיצונית יותר ההגדרה היא - להשיג את חלקו.

להיות מי שהוא באמת - זוהי כל העבודה הפנימית של האדם. האדם כמות שהוא לולא העבודה - זה לא מי שהוא באמת. ישנם דברים רבים שמעלימים על אמיתת המציאות של עצמו, שמחמתן האדם לא מכיר מי הוא באמת. דברים אלו מעלימים על אמיתת מציאותו, עד שפעמים רבות מאד הוא בכלל לא רוצה להיות מי שהוא באמת.

העבודה הפנימית בעצם היא - להביא את האדם למקום אחד - להיות מי שהוא באמת. זוהי כל העבודה.

דבקות שונה בקב"ה לכל נבוא

נבאר את ההגדרה הזו מהנקודה השורשית ביותר.

השאיפה שכל אדם צריך לשאוף היא - להיות דבוק בקב"ה בשלמות, וכמו שייסד המסילת ישרים בתחילת ספרו (פרק א): 'כי השלמות האמיתי הוא רק' הדבקות בו ית"ש, והוא מה שהיה דוד המלך אומר, ואני קרבת אלוקים לי טוב'. זוהי תכלית כל החיים.

ולכאורה, בכלל אותה דבקות שהאדם צריך לשאוף היא הדבקות בתורה, להשיג את חלקו בתורה, שמכך הוא דבק בשלמות בבורא ית"ש, כפי שהאריך הנפש החיים בשער ד' כידוע. זוהי השאיפה הפשוטה שצריכה להיות לכל אדם.

ענה נחמד כיצד דבר זה מתבאר על פי ההגדרה שהוזכרה לעיל. הדוגמא השורשית לכך הם שבעת הרועים - אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן, יוסף ודוד. פשוט וברור שהדבקות של אברהם אבינו בקב"ה, היא אינה הדבקות של יצחק ויעקב, וכן כולם.

ברור ופשוט לכל בר-דעת, כי הבורא ית' הוא אחד, אבל הדבקים בו הם משתנים. ולכן אינה דומה הדבקות של אברהם לדבקות של יצחק, ולא של יצחק לדבקות של יעקב, זוהי דבקות שונה. מצד מי שדבקים בו - הוא אחד ואין בלתו, אך מצד מי שדבק בו - יש שוני. אברהם מידתו חסד, יצחק מידתו דין, וכן על זה הדרך.

והבן, שהשוני בין הדבקים הוא לא רק מכך מה כל אחד דבק, שאברהם דבק בעיקר מכח החסד, ויצחק דבק בעיקר מכח הגבורה וכו', אלא מכיון שהכח המדבק הוא שונה - אזי גם מהות הדבקות שונה. והרי שאין דבקות שווה לכל הנבראים כולם, כי בהכרח יש מציאות של שוני.

ולכן, גם כאשר אנחנו מתייחסים לנקודה הפנימית ביותר, שהיא תכלית החיים - 'כי השלמות האמיתי הוא רק הדבקות בו ית"ש', הרי שהגדרה זו שווה בכלום. אבל דוד המלך אמר: "ואני קרבת אלוקים לי טוב" (תהלים עג כח), וכבר שאלו רבותינו מדוע אמר 'לי טוב', והרי קרבת אלוקים זהו טוב בעצם. אלא אמר דוד - קרבת אלוקים 'לי' - הקרבת אלוקים הפרטית שלי, 'טוב'. זוהי קרבת אלוקים שאינה שייכת לשום אדם אחר, ודבקות כזו יש לכל אחד - דבקות פרטית שלו.

מצד הגדרת השורש, דבר זה נקרא בלשון רבותינו - 'חלק אלוך ממעל', וזהו חלקו - להיות מי שהוא באמת, האני שלו - הוא זה שדבוק בקב"ה.

על מנת להיות חלק אלוך ממעל, צריך האדם להיות דבוק בחלק שלו, שכן החלק שלו - הוא חלק מהחלק אלוך ממעל. אבל אין זו ההגדרה הכוללת שכלל ישראל כולם הם חלק אלוך ממעל, ומצד כך כולם שווים, אלא שבהגדרה הכוללת כלל ישראל הם חלק אלוך ממעל, ובחלק זה עצמו יש את ה'חלק אלוך ממעל' הפרטי. בעצם המציאות שנקראת 'חלק אלוך ממעל', שם יש לכל אחד את חלקו שלו [ואין אנו נכנסים כעת לברר מהי ההגדרה של חלק, שכבר הרחיבו בזה רבותינו].

אי השגת חלקו בתורה - אינו מי שהוא

מבואר אם כן, ששלמות תכלית החיים זה להיות מי שאני.

השלב הראשון הוא - להיות דבוק בקב"ה ממי שהוא באמת, אברהם ממי שהוא, יצחק ממי שהוא, וכן כל אדם, עליו להיות דבוק בקב"ה - ממי שהוא.

השלב השני הוא - השגת התורה, פשוט וברור הדבר, שלכל אחד יש את חלקו שלו בתורה - 'תן חלקנו בתורתך'.

והבן מאוד, כי מי שלא השיג את חלקו בתורה, אין להגדירו רק שיש לו חסרון בידיעת התורה, זוהי הגדרה חיצונית. ההגדרה הפנימית היא, שמי שלא השיג את חלקו בתורה - הוא לא מי שהוא, כי חסר לו את השורשים, שורש נשמות ישראל - באורייתא, 'איסתכל באורייתא וברא עלמא', והרי הוא כענף בלי שורשים.

נחמד. ידועים דברי חז"ל (ב"ר א, ד) 'ישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות', ישראל עלו במדרגת המחשבה, ומקום הגילוי של עולם המחשבה הוא באורייתא - 'אורייתא מחכמה נפקת' (זוהר משפטים קכא). שם הוא מקום המחשבה.

'ישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות', זהו מאותו מקום של 'אורייתא וישראל חד' (עי' זוהר ח"ג עג). כלומר, הם עלו במחשבה שנתגלתה במחשבת התורה. וכמו שדרשו חז"ל בתחילת חומש בראשית, שהתורה נקראת ראשית - "ה' קנני ראשית דרכו", וישראל נקראים ראשית - "ראשית תבואתו", כמובא ברש"י שם (בראשית א א), כידוע. שם עלו ישראל במחשבה. לכן, מי שנמצא ב'ישראל' שבו כביכול, ואין לו את חלקו שלו באורייתא, אזי הוא ענף בלא שורש. חסר לו את המציאות של עצמו.

מה שהאדם עמל להשיג בתורה, זהו הפועל, זה העמל - 'שתהיו עמלים בתורה'. וההשגה שהוא משיג, זהו כאשר הוא מגיע לחלקו שלו בתורה, ואז הוא הופך להיות מי שהוא באמת. וכמו שדרשו בגמרא (קידושין לב, ב וברש"י שם) "כי אם בתורת ה' חפצו" - בתחילה היא נקראת תורת ה', ומשלמדה וגרסה היא נקראת תורתו - "ובתורתו יהגה יומם ולילה" (תהלים א ב), 'תורה דיליה היא', תורה שלו. עד המדרגה העליונה של "תורתך בתוך מעי" (תהלים מ ט).

כלומר, בתפיסה החיצונית ישנם מ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, זהו השלב הראשון שהאדם נמצא עדיין בחוץ, ואז הוא קונה את התורה. אבל כאשר הוא עמל בחלקו שלו בתורה, והוא משיג את חלקו שלו, והתורה נקראת על שמו, אז הוא יוצא ממהלך של קניינים שהרי הוא כבר השיג את התורה. אדם זה יוצא ממ"ח קניינים שהתורה נקנית בהם, והוא מגיע למהלך שהוא מגלה את השורש של עצמו באורייתא, שזהו עצם ההויה של עצמו.

זוהי מדרגה של חכם, של מי שהוא דבוק בעצם מדרגת התורה, שאז מתגלים לו השורשים של עצמו בתורה. זה מי שהוא, זהו ענף עם השורש. זוהי הגדרת השגת דברי תורה.

מי שמשיג דברי תורה שאינם שייכים לו, אפילו אם הוא יודע, הרי שבדקות הוא עם-הארץ, כי זה לא חלקו שלו. זה לא שורש שמתגלה בענף, ולא ענף המחובר לשורש. הוא השיג דברי תורה כמו שאפשר להשיג דברים אחרים שאינם שלו בקנייני עולם הזה. כך, להבדיל אלף אלפי הבדלות, הוא משיג גם השגות בתורה. אבל השגות אלו הם אינם שייכים לו. זה לא מי שהוא.

גילוי מידותיו הטובות - מידותיו שלו

עד כה דיברנו בחלק השורשי, שהיא בדבקות בקב"ה. מכח כך בענף, באורייתא, בחלק של האורייתא שביחס לבורא - זהו ענף, אבל ביחס לבריאה - זהו שורש הכל.

ועל דרך זה היא קומת האדם, בתיקון מידותיו. אין כוונת הדבר שהאדם צריך שיהיו לו מידות מתוקנות. הגדרה זו היא חיצונית מאד מאד. אדם צריך שיגיע למידותיו - למידותיו שלו!

דוגמא לדבר - 'גזרה שווה', שהיא אחת מיי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם. הכלל הוא, שרק מי שקיבל מרבו יכול לדרוש, ומי שלא קיבל מרבו אינו יכול לדרוש. מצד ההסתכלות החיצונית זהו מקרה, שאם הוא קיבל מרבו הוא דורש, ואם הוא לא קיבל מרבו - הוא לא דורש. אבל באמת אין זה מקרה. אלא שאם הוא קיבל מרבו לדרוש, אזי המידה הזו - שהיא כח ההשתוות כמבואר בדברי רבותינו - גלויה אצלו יותר בפרט הזה, ואז הוא יכול לדרוש. אבל אם הוא לא קיבל מרבו, אזי מידה זו נעלמת אצלו בנפש בפרט הזה, ולכן הוא אינו יכול לדרוש.

מידותיו של הקב"ה - הם השורש. ואלו הן מידות שכוללות את כל האופנים של המיזוג והאיזון של המידות טובות. ואשר על כן, כאשר האדם צריך להידבק במידותיו של הקב"ה כדברי חז"ל (שבת קלג, ב) 'הוי דומה לו, מה הוא חנון ורחום, אף אתה היה חנון ורחום', ברור ופשוט שאינו דומה 'אברהם' שנדבק ב'מה הוא חנון ורחום', ל'יצחק' שנדבק ב'מה הוא חנון ורחום', זוהי לא אותה דבקות ב'חנון ורחום'. והיה אם יצחק נדבק ב'רחום' שנדבק אברהם, ואברהם נדבק ב'רחום' שנדבק בו יצחק, הרי שהוא לא דבוק בקב"ה מכח המידות, כי זה לא השורש של חלקו במידות.

השורש הוא חלקו שלו במידות, זהו השורש שמתגלה לו ממידותיו של הקב"ה, כי אצל הקב"ה המידות טובות כוללות את כל האיזונים שיכולים להיות בתוך המידות טובות.

אם כן, עבודת האדם היא לא לקנות מידות טובות, אלא לגלות מידות טובות, כמבואר. ובגילוי הזה ישנה הגדרה נוספת, דקה יותר, והיא - לגלות את המידות טובות שהם חלקו שלו, המידות

שמשורש נשמתו, מה שעלה במחשבת הבריאה - ישראל עלו במחשבה תחילה להיבראות'. שם בשורש - יש את כל חלקו שלו, בדבקות, באורייתא, ובמידות טובות. ואלו הן המידות שעליו להשיג.

ברור אם כן, שיכול אדם ללמוד את דברי רבותינו בתיקון המידות, או שישבו קבוצה של אנשים ויעסקו בתיקון המידות, אבל אף אחד מהם לא תיקן ואיזן את המידות שלו. כי אף אם הם למדו בספר שמדריך בצורה נכונה, אין זאת אלא שההגדרה הכללית שבו היא נכונה, אבל אף אחד לא הגיע למידה שלו.

וכך אמר רבי שמעון לתלמדיו - 'בני שנו מידותי' (גיטין סז, א), כי לכל אחד יש את המידות שלו, מידות ששייכות לו. המידות הן פרטיות, אין אדם דומה לחבירו בחסד שלו, ולא ברחמים שלו, וכן על זה הדרך בכל המידות כולן. אין בריה דומה לחברתה במידותיה.

והבן, שההגדרה האמיתית הפנימית של השגת מידות טובות היא, שהאדם מגיע לעומק מידותיו שלו, שמתגלות ממידותיו של הבורא. להשיג את חלקו שלו במידות, זה להיות מי שהוא. עד ההלבשה התחתונה, שהוא עולם המעשה - מעשה דקדושה, שהוא עושה את המעשים ששייכים לחלקו שלו.

דבקות בהווית הקב"ה מתוך הווייתנו שלנו

עד כאן ביארנו בקצרה את קומת הנפש, עתה נחזור ליסוד הדברים המבוארים בפרק זה, שעל האדם להיות מי שהוא. זוהי כל עבודת האדם, להיות מי שהוא - עצם ההויה שלו.

נתבונן ונבין. ברור לכל בר דעת, כי הגילוי שיש לנו מאמיתת הווייתנו ית"ש, עיקרו נקרא שם הו"ה כידוע. שורש כל הגילויים כולם הוא שם הו"ה, מלשון הויה, הוה. ואם כן, עומק הדבקות שיש לנו בו ית"ש היא - להיות דבוק בהווייתנו ית"ש. זוהי ההגדרה הראשונית, וזו עבודתנו.

ובהגדרה דקה יותר - מתוך ההויה שלנו, אנחנו דבקים בהויה שלו ית'. מתוך הווייתנו שלנו דייקא, כי מי שאינו דבוק בהויה שלו, הוא אינו יכול להיות דבוק בהויה של הבורא ית' כביכול. רק מתוך ההויה העצמית שלו, אפשר להגיע להוויית הבורא ית' כביכול, מה הוא - אף אתה, ואז האדם דבוק בהויה של הבורא.

והבן עוד, כי כמו שפשוט וברור שמציאותו ית"ש כביכול - היא מי שהיא, ואין דומה לו, אין שני, כביכול הוא ית"ש - זה הוא בעצמו, כך גם האדם, אם הוא מי שהוא - אזי הוא יכול להיות דבוק בבורא ית"ש בשלמות. אם יבוא אדם ויאמר כי הוא מי שהוא, אך הוא נפרד מהבורא, זוהי חוסר הבנה בסיסית של השאלה מי הוא. כי אם אכן הוא מי שהוא, הרי שהוא חלק אלוך ממעל.

מי שהוא - חלק אלוך ממעל

ואם ישאל השואל, שאם יגיע האדם לעצם הווייתו שלו, אם כן לכאורה הוא נפרד ח"ו, ונחסר לו כל תכלית החיים.

שאלה זו אינה שאלה. מפני שאני - כנברא של הבורא בכלל, וכישראל בפרט, מי שאני - זה עצם הווייתי - חלק אלוק ממעל, כלולה בו ית"ש. זהו עצם האני שלי. לכן, הגעה לעצם האני, היא הגעה לכלל של האדם כולו.

אמנם, במבט שטחי ישנה תפיסה הפוכה, שכדי להגיע לבורא ית', על האדם לצאת מעצמו, לבטל את עצמו. כמובן שיש גם חלק כזה בתפיסת העבודה. אבל בהבנה הפנימית יותר, עומק כל העבודה היא - להיות מי שהוא.

להיות מי שהוא - זה כולל את הכל, מהמדרגה התחתונה של קיום מצוות בפועל בדקדוק הדין למעשה, עד הנקודה העליונה ביותר, שהיא השלמות של הדבקות, התכללות בו ית"ש, להיות הוא - מי שהוא. גם מה שהוא נכלל בבריאה, זוהי ההויה של האני שנכלל בבורא. זהו חלק מעצם הבריאה.

לפיכך, ההתכללות של אברהם בבורא וההתכללות של יצחק בבורא, היא לא אותה התכללות. כל אחד יש לו פן אחר, גילוי אחר. זהו 'שבעים פנים לתורה' בהשאלה לדבקות בבורא, להתכללות בו ית"ש. זהו יסוד ברור ופשוט.

המניעות להגיע להיות מי שהוא - חוסר ידיעה ורצונות שאינם אמיתיים

לאחר שביארנו ולמדנו את היסוד הברור והפשוט הזה, נתבונן ונחדד מה מונע מהאדם להגיע לזה.

פעמים רבות מאד, המונע לכך זהו חוסר הבנה של המציאות. האדם רוצה להיכנס לעולם של עבודה פנימית, בכל חלקי הרוחניות; תורה, עבודה, גמילות חסדים, והוא לא מודע לאמיתות הדבר. יש לו חוסר ידיעה גרידא, וזוהי סיבה חזקה לעצמה.

אבל ישנה סיבה עמוקה יותר. אף שיש לו לאדם רצון להיכנס לפנימיות העבודה, אבל יש לו הרבה מאד רצונות נוספים, ולא רק רצונות גשמיים, אלא רצונות רוחניים רבים. הוא רוצה להשיג השגות, יש לו רצון להספיק הספקים בלימוד, לקנות את התורה, לקנות את המידות, לקנות רוח הקודש. הוא רוצה לקנות קניינים רוחניים רבים, והוא מגיע ממבט של אדם שיש לו רצונות ברוחניות.

רצון הוא מלשון 'רץ' כידוע, ואם הרצונות הם אמיתיים - הוא רץ אל הבורא. אבל אם הרצונות אינם אמיתיים, הוא רץ מהבורא - הוא בורח. הוא בורח מעצמו, וממילא הוא בורח מהבורא.

לכן, גם אותו מיעוט שכן עוסק בחיפוש של תהליך פנימי, יש לו מניעה מצד כל מיני רצונות נוספים. על דרך כלל, הרצונות הללו מגיעים מדברים שהוא שמע במשך שנים, או מדברים שהוא קרא בספרים, או שיש לו גם רצונות מתוך עצמו, אבל כל הרצונות הללו הם לא מהמקום האמיתי של מי שאני.

שימוש בכוחות חיצוניים להגיע להווייתו - מתוך שלא לשמה בא לשמה

לכן, על דרך כלל ההתחלה נובעת 'מתוך שלא לשמה', כלומר שהוא לא מכוון להגיע לתכלית הדבר, אלא כוונתו להגיע לתכליות אחרות, ו'מתוך שלא לשמה - בא לשמה'. אבל ידוע מה שכתב הנפש החיים מיסוד דברי הגר"א, שאף שאמרו 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', אך צריך שתהיה כוונתו להגיע ללשמה. לפיכך, אם הוא משתמש בכוחות החיצוניים על מנת להגיע להויה של עצמו, עליו נאמר 'מתוך שלא לשמה בא לשמה', אבל אם מעיקרא הוא לא מכוון את כל עבודתו להגיע להויה של עצמו, בין אם הוא לא מכוון כלל, או שרק כרגע הוא מעמיד פניה להגיע למקום אחר, הרי שיתכן בהחלט שהוא יגיע לאותו מקום שהוא מכוון, אבל להויה של עצמו הוא לא יגיע.

נמצא א"כ, שישנן שתי סיבות להעלם. א - מחמת חוסר ידיעה, שהאדם לא מכיר שתכלית כל העבודה כולה היא להגיע להויה של עצמו. ב - מחמת העמדת רצונות שונים ומשונים שכל אחד מעמיד לעצמו, הן ממה שהוא שמע או למד, והן מהרצונות שיש לו מתוך עצמו.

קנאה - רצון לקנין דברים שאינם שייכים לו

נבאר את הדברים בלשון דקה יותר. ידוע מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ד משנה כא) 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם'.

כל קנאה הגדרתה - רצון האדם לקנות דברים. הרצון לקנות דברים פירושו, שהוא לא רוצה להיות מי שהוא. זה נקרא קנאה, מלשון 'קין' - קניתי איש את ה' (בראשית ד א).

זוהי מידת הקנאה. המקנא לעולם לא ירצה לקנות בדיוק את מי שהוא, כי אם כן הרי שהוא רוצה להיות מי שהוא. על דרך כלל, אדם שרוצה לקנות משהו, הוא גם ירצה לקנות דברים שאינם שייכים לו, וביחס לדברים שאינם שייכים לו - זה נקרא קנאה.

אמנם, אי אפשר לשלול אפשרות שהאדם ירצה לקנות רק את הדברים ששייכים לו, ואז אין קנאה. אבל בדקות, עצם כך שהוא רוצה לקנות דבר והוא לא רוצה להיות מי שהוא, אזי הוא מקנא, כי הוא רוצה דברים שיש לאחרים.

דוגמא לדבר - קריאת סיפורי צדיקים, שמחד היא מעלה, אבל יש לזה שני צדדים. מעשי צדיקים חשובים כמעשה מרכבה, כידוע מדברי הבעש"ט. אדם קורא סיפורי צדיקים על מעלות עליונות שהם השיגו, והדבר גורם לו בנפש שהוא רוצה להשיג את מה שהשיג אותו צדיק, וזוהי לכאורה מעלה כמו שאמרו חז"ל (ב"ב כא, א) 'קנאת סופרים תרבה חכמה'. אבל בעומק, על זה נאמר - 'רקב עצמות קנאה' (משלי יד ל), הקנאה הזו מביאה להרקיב את העצמות שלו, כמו שאומרים רבותינו, זהו 'רקב עצמות קנאה', כי הוא לא מחפש את מי שהוא.

הנרה שכלית והסנמה נפשית להיות מי שהוא

נסכם את הדברים. יש אופנים להתחיל את העבודה ממקומות מעשיים, באופן שעולים שלב על גבי שלב. ומאידך, יש אופן להתחיל את העבודה מהתפיסה הנקיה יותר, שזהו מהלך הדברים שנתבאר כאן - ותן חלקנו.

צריך להגיע להכרה שכלית, ולאחר מכן להגיע להסכמה עמוקה בנפש, שכל מה שיש לו, ובלשון חיצונית - כל מה שהוא רוצה, זה רק את חלקו שלו - להיות רק מי שהוא. הסכמה זו, ככל שהיא תהיה נקיה יותר אשריו וטוב לו, האדם מסכים כהגדרה חיצונית, ורוצה כהגדרה פנימית, ובהגדרה פנימית עוד יותר - הוא מסכים שאין אפשרות אחרת זה כל מה שהוא מחפש.

והבן, שאין זו עבודה פרטית על מידת הקנאה [אף על פי שגם כעבודה פרטית זה יכול להועיל מאד], בעומק זהו בנין, הוא בונה את השורש של הכל על התכלית המכוון של 'סוף מעשה במחשבה תחילה' - להיכן להגיע.

הסכמה נפשית - הסרת חצי מהבעיות בעולם הפנימי

מי שזכה להגיע לאותה הסכמה בנפש, שהוא רוצה להיות רק מי שהוא, בזה הוא הסיר יותר מחצי מהבעיות שיש לבני אדם בעולם הפנימי. אמנם זה נראה כהגדרה אחת בלבד, שלכאורה אין פריה רב כל כך, אבל בעומק - תולדתה רבה מאד.

ככל שאדם מכיר יותר את העולם הפנימי, והוא מכיר יותר את אלו שמנסים ועמלים, ונמצאים בתוכו - כל אחד לפי ערכו, והוא רואה את נקודות הקושי שקיימים בתוכו, כך הוא מבין, שרוב ככל נקודות הקושי נובעות מכך שרוב בני אדם עוסקים במה שלא שייך להם.

השלב הבא של הבעיה הוא בתוך מה שכבר שייך להם, שגם שם הם צריכים בהירות כיצד פועלים בתוך אותו המהלך ששייך להם. אבל חלק גדול מאד מהגדרת הבעיה השורשית היא ההעלם, עולם מלשון העלם, שהאדם אינו עוסק כלל בחלקו שלו. הוא לא עוסק בחלק ששייך לו, וממילא לא שייך שהוא יגיע לתפיסה של השגה אמיתית - פנימית - נקיה.

תוצאת ההסכמה הנפשית - שקט עצמוק בנפש ועוררות אור הנשמה

ראשית העבודה יש לה כמה פנים בכמה צדדים. בספר זה אנחנו מעמידים פנים אחד, אבל פנים יסודיות ועמוקות. התכלית היא להגיע ל'לפיכך נברא האדם יחידי', יחידה שבנפש, להגיע לחלקו שלו, ותו לא.

את הפנים הללו יש להעמיד כ'סוף מעשה במחשבה תחילה'. במחשבה תחילה - במוחין, וב'וידעת היום והשבות אל לבבך', שהאדם מסכים במעמקי נפשו - לוותר, ובלשון פנימית - להסכים, שאי אפשר להשיג את מה שאינו שלו. עליו להסכים להשיג רק את חלקו, ואין הכוונה להשגה חיצונית שאדם משיג דבר מה שהוא מחפש, כמו "ארדוף אשיג", "רדפו אחריהם כי תשיגו", אלא השגה שעניינה להגיע למעמקי עצמו, לעצם ההויה של עצמו. זה כל מה שהוא מחפש, ותו לא.

מי שיזכה ויגיע למקום הזה בנפש, הוא יוכל להרגיש שזה נותן שקט עמוק מאד בנפש, שקט עמוק מאד! הוא אינו עוסק בעיקר במה שנמצא בחוץ, אלא הוא מחפש את עולמו שלו. הכרה זו מרגיעה את האדם בפנימיות תת ההכרה של הנפש, משום שהוא מתנתק מכל מה שנמצא סביבותיו, והוא עוסק בחלקו שלו.

יא דע את חלקך ותן חלקנו 001 התכלית לדבוק בחלקו

יתר על כן, כיון שהכוונה היא נקיה, אזי גם המחשבה - אור הנשמה - יאיר בו יותר ויותר. וזאת משום שהכוונה הנקיה מעוררת את אור הנשמה, ויתקיים בו יותר ויותר 'ונשמת ש-ד-י תבינם' (איוב לב ח), נשמתו תלמדנו. הנשמה שמאירה בו מכח הכוונה הנקיה - היא מלמדת אותו.

כאשר האדם פועל שלא לשמה, אזי כוחות הגוף מתעוררים יותר, יחד עם ניצוצות של אור הנשמה, אבל זה רק ניצוצות, ואז התפיסה הפנימית נעלמת. אבל ככל שהכוונה בראשיתה היא נקיה לגמרי, אזי האור של הנשמה מתגלה יותר ויותר, ואז הבהירות מגיעה מהאור של הנשמה, מהמקום שראה את אמיתת העולם הפנימי, 'עולם ברור ראית'.

זהו השלב הראשון, פתיחה יסודית ל"ותן חלקנו".

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל, וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,

יש לשלוח בקשה לכתובת: info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס,

יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה" ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588 · פקס 03-548-0529

ת.ד. 16452 ירושלים 9116302 info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א מופיעים ב"קול השון"

ישראל 073.295.1245 | USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

לפרטים 052.765.1571